

КОРЕКЦІЯ ДИСЛЕКСІЇ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Надія Барановська,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету управління,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
nadia.1999.ukraine@gmail.com

Щороку кількість дітей, які мають різноманітні порушення мовленнєвого розвитку збільшується, що перешкоджає повноцінному засвоєнню навчальної програми, в тому числі опануванню навичкою читання. Відповідно до досліджень різних авторів, поширеність дислексії серед дітей з нормальним інтелектом досить велика. У європейських країнах нараховується до 10% дітей: за даними З. Матейчека – 2–4 %, за даними Б. Хальгрена – до 10%, за даними Р. Беккер, порушення читання є у 3% дітей початкових класів [1, с. 500]. На думку науковців дислексія посідає провідне місце серед причин порушень читання у школярів як молодшої, так і середньої школи [2, с. 48]. Труднощі у формуванні навички читання можуть виникати як через порушення в усному мовленні, так і через недостатню сформованість психічних процесів, та неспроможність учня успішно опанувати загально-навчальні та спеціальні навчальні дії, а також їхні алгоритми [1, с. 501].

До основних ознак дислексії відносять стійкість, типовість і повторюваність помилок при читанні. Діти пропускають або переставляють букви і склади, плутають графічно схожі букви. Читають вони дуже повільно, важко розуміють прочитане і саме тому їм доводиться перечитувати текст по декілька разів. Також часто діти плутають поняття «праворуч-ліворуч», погано орієнтуються в часі та просторі [2, с. 50] .

Перелічені ознаки дислексії дозволяють виділити її види:

1) фонематична;

- 2) семантична;
- 3) аграматична;
- 4) мнестична;
- 5) оптична.

Для ефективної корекції необхідно встановити який вид дислексії у конкретної дитини.

При фонематичних дислексіях у дітей наявне порушення функції фонемної системи. У них спостерігається читання по буквах, спотворення звукової сторони слова, додавання звуків, пропуски, перестановка звуків, труднощі читання оберненого складу. Для корекції даного виду дислексії потрібно розвивати фонематичні процеси (сприймання, уявлення) та звуковий аналіз та синтез (з опорою на мовлення педагога). До кожного етапу корекції завдання мають бути дібрані за принципом поступового ускладнення і містити індивідуальний лексичний матеріал відповідно до особливостей конкретного порушення (насичений звуками, сприймання яких порушене) [3, с. 5] .

Семантичні порушення читання пов'язані з порушенням розуміння прочитаного при правильній техніці читання. Для корекції варто використовувати вправи на формування звуко-буквеного аналізу на рівні слів і речень на основі зорового сприймання і фонематичних уявлень, зорової уваги. До таких вправ належать: пошук окремих слів у тексті, добір пропущених слів, читання слів у незвичному порядку, складання речення зі слів [4, с. 26].

Для аграматичної дислексії характерне неправильне узгодження різних частин мови, неправильне вживання відмінкових закінчень. Для корекції цього виду дислексії підбирають вправи на розвиток зорової уваги і ймовірного прогнозування на основі зорового сприймання, такі як: добір закінчень слів, утворення прикметників від іменників, читання тексту із пропущеними літерами [5, с. 31].

Труднощі пов'язані зі встановлення зв'язків між звуками і буквами спостерігаються при мнестичній дислексії. Дитині важко вивчити всі букви та запам'ятати, яка буква відповідає тому чи іншому звуку [4, с. 2]. Корекція полягає у формуванні уваги, пам'яті, контролю, фонематичного сприймання на основі зорового розпізнавання слів. До вправ, які використовують при мнестичній дислексії належать: утворення ланцюжків слів, де кожне наступне розпочинається останньою буквою попереднього, утворення нових слів зі заданих букв, читання накладених одне на одного слів [5, с. 32].

Оптична дислексія пов'язана з недорозвиненням вищих зорових функцій. Дітям складно запам'ятовувати графічно схожі букви, спостерігаються часті їх заміни та змішування [3, с. 6]. Метою корекційної роботи є формування зорового сприймання, уваги, пам'яті, контролю, зорово-просторових відношень, операцій аналізу та графічних уявлень. З цією метою використовують такі вправи: накладені контурні зображення, пошук певних зображень серед багатьох інших, знаходження відмінностей, виокремлення букв на заштрихованому фоні [5, с. 36].

Отже, в даній статті ми розглянули характерні ознаки та напрямки корекції різних видів дислексії. Беручи до уваги індивідуальні особливості кожного з видів порушення можна розробити ефективні методики їхньої корекції, що і є перспективою майбутніх досліджень в межах описаної проблеми.

Список використаних джерел:

1. Дубовик О. М., Іпатенко К. Л. Розвиток емоційної сфери у дітей молодшого шкільного віку з дислексією. *Інтеграція наукових та сучасних ідей на практиці*. 2022. С. 500–505.
2. Ільяна В. М. Дислексія: від класичних поглядів до сучасного розуміння проблеми. *Всеукраїнський онлайн марафон до Дня науки*, м. Київ, 16–24 травня 2022. Київ : Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2022. С. 48–51.
3. Грінченко О. В., Покотильська М. М., Філоненко Т. Я. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових класів : навч. посібник. Городище, 2010. 32 с.
4. Ніконова А. А. Дислексія як часткове порушення читання в учнів на уроках з іноземної мови. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2018. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/26885/1/%D0%9D%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%90.%D0%90.%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0.pdf> (дата звернення: 24.05.2024).
5. Труднощі опанування навички читання: вправи для виявлення і подолання : метод. рекомендації / уклад.: Е. А. Данілавічюте, В. М. Ільяна, А. І. Мартинюк, О. В. Албул. Київ, 2016. 77 с.